

Opponensi vélemény

Kocsis László: Szőlőalanyok egyes fiziológiai jellemzőinek és biotikus tényezőinek értékelése
c. doktori értekezéséről

Ha a szőlőgyökértetű napjainkban terjedt volna el a világ jelentősebb szőlőtermő régióiban az ültetvények védelme érdekében elképzelhetetlenül nagy mennyiségű inszekticidet juttatnánk a talajba. Miután azonban az 1800-as évek végén igazán hatékony kémiai védekezési eljárás nem állt a termesztők rendelkezésére, megszületett a világ mezőgazdaságában egy történelmi jelentőségű környezetkímélő eljárás, a szőlőgyökértetűvel szemben rezisztens szőlőfajtákra alapozott oltványszőlő termesztése. Ezt csak szinte felbecsülhetetlen mértékű és értékű szellemi és anyagi beruházással lehetett megvalósítani. A szőlőtermesztésnek egy új ágazatát kellett megszervezni. A szőlőalanyok körének az igények szerinti bővítése, biológiai tulajdonságainak feltárása napjainkban is jelentős kutatási kapacitást köt le. Nem valószínű, hogy a jelenleg viszonylag könnyen alkalmazható kémiai védekezési eljárások ismeretében mindez létre jött volna, és ennek hiányában kutatnánk a környezetkímélő megoldás lehetőségét. Az ma már vitán felül áll, hogy termékeink védelmének környezetkímélő lehetőségei mennyire fontosak, a meglévők fenntartására, fejlesztésére valamint újabbak kidolgozására nem csak termesztési szempontok miatt vagyunk kötelezettek. Ezért tartom időszerűnek, fontosnak Kocsis László munkáját.

A disszertáció a formai és tartalmi követelményeknek megfelel.

Kocsis László disszertációjában a hazai szőlőtermesztés fejlesztése szempontjából több jelentős kérdés tárgyal. Közülük a magyarországi szőlőgyökértetű populációk életképességének vizsgálatával foglalkozó fejezet bírálatára vállalkozhatok.

A Jelölt a Tudományos előzmények c. fejezetben az irodalmi adatok széleskörű áttekintése alapján a témakör megfelelő áttekintését nyújtja.

A célkitűzések megvalósításának körülményei fejezetben foglaltak szerint a szőlőgyökértetű életmódjának tanulmányozására új, a célkitűzésnek megfelelő módszereket dolgozott ki,

azokat eredményesen alkalmazta.

A hazai szőlőgyökértetű populációk táplálék preferenciáját, vitalitását az elmúlt évtizedekben Kaliforniában kidolgozott módszerek alapján vizsgálta. Villányból, Nemesgulácsról és Keszthelyről származó gyökértetű populációk és egy kaliforniai populáció egyedeinek fejlődési indexét, a fekunditását és a tojásainak mennyiségét vette egybe. Elvégezték a populációk genetikai vizsgálatát. Ezek során a hazai szőlőgyökértetű populációk között határozott eltéréseket mutatott ki.

A jelenlegi hazai vizsgálatok is bizonyítják, hogy bár a szőlőgyökértetű populációi alig 150 éve fordulnak elő az európai szőlőültetvényekben, már egy ilyen viszonylag rövid időn belül is jelentős különbségek alakultak ki táplálék preferenciájukban. Ez egy további bizonyítéka a faj változékonyságának, eltérő biológiai sajátosságokkal rendelkező populációk kialakulásának, aminek gazdasági hatásai is vannak.

A Szerző három módszert dolgozott ki annak megállapítására, hogy a szőlőgyökértetű mikor és mely fejlődési alakban vándorol a földfeletti részekre.

A Jelölt a levéllakó alak egyedszámának változását vizsgálva a korábbiaktól eltérő, egészen új megállapítást teszi, miszerint a leveleken gubacsot okozó lárvák a gyökéren élő kolóniákból a vegetációs időszakban folyamatosan vándorolnak a földfeletti részekre.

Kérdésem

Az interspecifikus fajtak előállítás, termesztése mennyiben befolyásolhatja a szőlőgyökértetű populációk táplálék preferenciájának módosulását.

A vizsgálatait során alkalmazott talaj- és légcspadák adatai alapján hazai viszonyok között teljes biztonsággal kizárható-e a szexuális nemzedék előfordulása, szerepe a szőlőgyökértetű fejlődésében, a populációk táplálék preferenciájának változásában.

Új kutatási eredményeknek ismerem el az alábbiakat

A szőlőgyökértetű magyarországi populációi képesek táplálkozási helyüktől függetlenül életben maradni, fejlődni és szaporodni „SO4” és „T5C” alanyokon.

Magyarország különböző vidékein előforduló szőlőgyökértetű populációk között genetikailag igazolható különbségek vannak.

A leveleken gubacsot okozó lárvák a korábban közltekől eltérően a gyökéren élő kolóniákból vándorolnak a földfeletti részekre, azok nem a tőke földfeletti részein áttelelt tojásból kelnek ki.

A rendelkezésre álló adatokat figyelembe véve megállapítható, hogy a szőlőgyökértetű életmódját, táplálék preferenciáját illetően Kocsis László végezte el az első olyan alapvető vizsgálatokat amelyek a hazai szőlőoltvány termesztés fenntartása és fejlesztése szempontjából elengedhetetlenül fontosak.

Mindezek alapján a disszertációt a magam részéről nyilvános vitára alkalmasnak tartom, a mű elfogadását javaslom.

Budapest, 2011-05-20,

Jenser Gábor

MTA doktora